

Interpunkce – psaní čárky ve větě jednoduché i v souvětí

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- ▶ Název projektu: **Šablony v SZŠ Příbram**
- ▶ Registrační číslo: **CZ.1.07/1.5.003/34.0933**
- ▶ **VY_32_INOVACE_CJ.2.3**
- ▶ *Letem světem českou gramatikou*
- ▶ Vyučovací předmět – Český jazyk a literatura

- ▶ Autor: Mgr. Alena Šimůnková
- ▶ **Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola
zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113**

Věta jednoduchá

- ▶ **Několikanásobné větné členy** – nejsou-li spojeny spojkami **a, i, ani, nebo** s významem **slučovacím** *Rostou tam duby, habry i buky. Byla mladá, ale velmi moudrá.*
- ▶ **ALE** - *Nikdo neměl hlad ani žízeň. Dám si k svačině rohlík nebo jogurt.*
- ▶ **Volný přívlastek** - stojí za podstatným jménem, informaci pouze doplňuje, můžeme ho z věty vypustit *Naše družstvo, hrající ve výborné fyzické kondici, v turnaji zvítězilo.*
- ▶ **ALE – přívlastek těsný čárkou neoddělujeme** *Jen družstvo hrající ve výborné fyzické kondici může zvítězit.*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- ▶ **Přístavek** - volný přívlastek vyjádřený podstatným jménem – *Karel Purkyně, syn slavného přírodovědce, byl uznávaný malíř. Jmenovaný byl rozsudkem soudu, číslo jednací 56897/13, odsouzen k 20 hodinám obecně prospěšných prací.*
- ▶ **Rozvitý přechodník** - *Veverka, skákajíc v loňském listí, vyplašila zajíce.*
- ▶ **Infinitivní konstrukce podmínková** *Nebýt vás, nikdy bych toho nedosáhla. Tebe nemít, nevím, co bych dělala.*

Zvláštnosti větného členění

- ▶ **Oslovení** - *S tím, Pavle, nebudeš souhlasit.*
- ▶ **Samostatný větný člen** *Svíčková, ta mi strašně chutná. Na horách, tam nám bylo dobře.*
- ▶ **Citoslovce (NE ! v platnosti přísudku)** *Br, ta voda je studená. Zítra začínají prázdniny, jupí.*
- ▶ **ALE** – *Žába hup do vody.*
- ▶ **Vsuvka** - zpřesňuje, doplňuje informaci - *Bylo to (,) myslím(,) ve středu. Šéf byl, mírně řečeno, rozladěn.*
- ▶ **Dodatečně připojený větný člen** – **stojí vždy na konci, informaci doplňuje** – *Byl to zajímavý závod, napínavý. Všichni žáci byli zkoušeni, kromě dvou.*
- ▶ **Za NE, ANO** *Ano, souhlasím. Ne, nepřijdu.*

Čárku nepíšeme:

- ▶ **Ustálená spojení – frazeologismy** – *horem dolem, zuby nehty, ve dne v noci, ani takový ani makový*
- ▶ **Nesouřadná příslovečná určení (místa, času...)** - postupně zpřesňují výpověď – *Sejdeme se v neděli večer po osmé hodině. Usedám na lavičku v polích kdesi za městem s tváří obrácenou k východu.*
- ▶ **Údaje místa a času v datech** – *V Příbrami 15.2.*
- ▶ **Před než, jako, jak** nevětné povahy – *Je starší než ty. Je vysoký jako já.*

Souvětí

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- ▶ Čárka odděluje věty závislé od vět řídicích *Nevím, co mám dělat. I když měl volno, nemohl se zúčastnit.*
- ▶ Věty – ať hlavní, nebo vedlejší – spojené souřadně v poměru slučovacím, pokud nejsou spojeny souřadícími spojkami **a, i, ani, nebo** *Otevřel dveře, vstoupil, posadil se a začal si nás prohlížet. Budu se připravovat na zkoušku nebo pojedu k vám.*
- ▶ **ALE !** *Máme to zkusit, nebo ještě počkáme?*
- ▶ Věty – ať hlavní, nebo vedlejší – spojené souřadně v poměru jiném než slučovacím, a to i před spojkou **a** *Učil se, a přesto dostal pětku. Onemocněl, a proto tu není.*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- ▶ **Vložená vedlejší věta musí **vždy** být oddělena čárkami z obou stran** *Řekl, že přijde, a slib opravdu splnil. Jiří řekl bratrovi, aby zbytečně nepanikařil, a jel hledat pomoc.*

Pokud jsou dvě spojky vedle sebe, klade se čárka před první z nich. Zapomněl, že aby se to povedlo, musí znát heslo.

Při užití dvojitých spojovacích výrazů **nejen–ale, jednak-jednak, at' už-nebo** se čárka klade před druhou větou *Jednak jsi to slíbil, jednak máme čas.*

Druhy vedlejších vět

- ▶ **podmětné** – *Vypráví se, že tu kdysi byl starý mlýn.*
- ▶ **přísudkové** – *Výsledek nebyl takový, jak jsme předpokládali.*
- ▶ **přívlastkové** – *Člověk, který se pořád směje, je svému okolí příjemný.*
- ▶ **předmětné** – *Tatínek řekl, že už se nezlobí.*
- ▶ **příslopečné:**
 - časové* – *Než jsem se vzpamatovala, byl pryč.*
 - místní* – *Kde se objevil, tam ho vřele vítali.*
 - způsobové* – *Jirka se probudil tím, že slyšel nějaký šramot.*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

měrové – *Mrzí mě to více, než bych si připustil.*

příčinné – *Utíkala jsem domů, protože jsem pospíchala.*

účelové – *Pospíchal, aby to stihl.*

podmínkové – *Když budu mít čas, rád přijdu.*

přípustkové – *Přestože venku prší, půjdu ven.*

vedlejší věty komentující (blízké vsuvkám)

Stalo se to, pokud si dobře pamatuji, loni v červnu.

věty doplňkové – *Viděli jsme srnky, jak se pasou na louce.*

Poměry mezi větami hlavními

- ▶ **slučovací** - a, i, ani, nebo, ani-ani, i-i, hned-hned, jednak-jednak, též, pak, potom
- ▶ **stupňovací** - ba, ba i, dokonce, nýbrž, nejen-ale, a
- ▶ **odporovací** - ale, však, avšak, a přece, sice-ale, nýbrž, a
- ▶ **vylučovací** - nebo, anebo, buď-anebo, či
- ▶ **příčinný (důvodový)** - neboť, totiž, vždyť
- ▶ **důsledkový** - proto, a proto, tedy, a tedy, tudíž, a tak

Čárka před spojkou a se píše v jiném poměru než slučovacím nebo u vložené věty vedlejší.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Procvičování:

► **Doplňte interpunkci do textu:**

Lokomotiva vjížděla do stanice a žalostně pískala protože neměla na volno. A cítil jsem jak se křídlo semaforu zvedá zvedá mi ruku a lampa proměnila červené světlo v zelené. A v té poloze volno mi rameno vytvářelo dostatek clony protože bylo větší než já. A lokomotiva si zapískala viděl jsem jak výpravčí ukazuje zelenou lucernou strojvedoucímu aby projížděl a já seděl na semaforu sníh se sypal cítil jsem jak mne zobají vločky viděl jsem jak hodně ten sníh padá. Ani jsem se nehnul v ruce už jsem držel tu věc slyšel jsem jak do mne přechází tikot toho přístroje a pak projela lokomotiva shora byla cloněná plachtou aby hloubkaři neviděli na dálku když topič přikládá a potom jeden vagón za druhým nízké otevřené vagóny a na nich v bedýnkách střelný prach bedny proložené vrstvami slámy tři čtyři pět vagónů počítal jsem si je měsíc byl skrytý za béžovým mračnem z něhož se sypal tak hustě sníh a přece ten měsíček byl pořád vidět.

Řešení:

- ▶ Lokomotiva vjížděla do stanice a žalostně pískala, protože neměla na volno. A cítil jsem, jak se křídlo semaforu zvedá, zvedá mi ruku a lampa proměnila červené světlo v zelené. A v té poloze volno mi rameno vytvářelo dostatek clony, protože bylo větší než já. A lokomotiva si zapískala, viděl jsem, jak výpravčí ukazuje zelenou lucernou strojvedoucímu, aby projížděl, a já seděl na semaforu, sníh se sypal, cítil jsem, jak mne zobají vločky, viděl jsem, jak hodně ten sníh padá. Ani jsem se nehnul, v ruce už jsem držel tu věc, slyšel jsem, jak do mne přechází tikot toho přístroje, a pak projela lokomotiva, shora byla cloněná plachtou, aby hloubkaři neviděli na dálku, když topič přikládá, a potom jeden vagón za druhým, nízké otevřené vagóny a na nich v bedýnkách střelný prach, bedny proložené vrstvami slámy, tři, čtyři, pět vagónů, počítal jsem si je, měsíc byl skrytý za běžovým mračnem, z něhož se sypal tak hustě sníh, a přece ten měsíček byl pořád vidět.

Anotace

- ▶ Prezentace určena pro žáky 1.ročníků, ale i ročníků následujících, v rámci opakování učiva o psaní čárky ve větě jednoduché a v souvětí. Základní znalosti si žáci přinášejí ze základních škol, zde si spíše zopakují a procvičí obtížnější jevy a jejich praktické užití.
- ▶ Prezentace byla vytvořena v srpnu 2013 a ověřena v 3. ročníku oboru Zdravotnické lyceum 4.11.2013. Je určena jako pomůcka k výkladu tohoto učiva pro 2 až 3 vyučovací hodiny, v případě opakování pro 1 vyučovací hodinu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Použité zdroje:

- ▶ Kolektiv autorů pracovníků Lingea s.r.o.. *Školní pravidla českého pravopisu*. 1. vydání. Brno: Lingea s.r.o., 2009. 518 s. ISBN 978-80-87062-61-6
- ▶ HRABAL, Bohumil. *Ostře sledované vlaky*. 9. vydání, v EMG 1. vydání. Praha: Euromedia Group k.s., 2005. 51 s. ISBN 80-86938-00-X